

Cerkvene zadeve.

Nevarnost in nada.

(Da'je.)

Država se mora ločiti od cerkve. — Najlepši cvet in sad, ki ga krščanska vera po kat. cerkvi na zemlji nastavlja, je krščanska država. Kajti vera Kristusova nima le namena, posamezne ljudi preroditi in požlahtniti, ampak kakor je Kristus Zveličar celega sveta, takó je tudi njegova vera v to namenjena, da kakor kvas nebeški vse razmere človeškega življenja prešine, da duh Kristusov vlada kakor v domači, takó tudi v srenjski in državni družini. Najležej in najbolj popolnoma dosega cerkva Kristusova svoj namen v krščanski državi. — Pa ravno krščanske države zdaj nočejo, ampak hočejo brezversko državo. Kristus se ne sme nikjer več imenovati v javnem življenji; na voljo, na zapovedi Kristusove se ni treba več ozirati nijemu vladarju ali postavodajalcu. Hočejo postav brez Kristusa, poslancev brez Kristusa, zborov brez Kristusa, politike brez Kristusa! Ali država, ki je pokorščino odpovedala Zveličarju, bo zastoj tirjala pokorščino za ktereга koli gospoda na zemlji. Držav, od krščanstva odpadlih, konec je vselej bil in bo: krvavi prevrat in pogin! Ako tega nočemo, se tudi država od cerkve ločiti ne sme.

Národnost se mora ločiti od cerkve. Kristusova cerkva je sicer mati in odgojiteljica narodov; kajti dano ji je povelje, širiti se po vsem svetu in „učiti narode“. Dosihmal so se tudi vsi narodi, ki so ji pristopili, dobro počutili v njenem naročji. Mnogim narodom, kakor tudi slovenskemu, je edina cerkva skozi stoletja branila národnost, in jo pogina otela. Nasproti nam zgodovina pripoveduje o mnogih, nekdanj slovečih narodih, ki so pa po odpadu od kat. cerkve sramotno poginili. Njih imena še beremo v zgodovini, ali njih sledú na zemlji več ne najdemo. Tudi malemu slovenskemu narodu velja: če nočemo, da kot narod poginemo, se narodnost od cerkve ločiti ne sme.

Glejte, pošteni bralci! taka je nova vojska zoper sv. cerkev, in prav ta način vojskovanja je znamenje in pečat sedanjega časa. Sovražniki pravijo, da mučnikov sv. vere nočejo delati; ampak celó po pravni poti, to je, po postavah od njih samih izmišljenega novega prava hočejo cerkev častno pokopati in položiti med mrtve, z ostrim nožem novošegne pravice ji hočejo polagoma korenino za korenino izpodrezati, ter jo lastni osodi prepustiti, da se ob svojem času sama po sebi razruši in uniči. Izpodrezati ji hočejo korenino, ki jo ima v človeških srcih, ker hočejo vero ločiti od cerkve. Izpodrezati ji hočejo korenino, ki jo ima v javnem življenji, v krščanskih državnih postavah, ker hočejo državo ločiti od cerkve. Izpodrezati ji hočejo korenino, ki jo ima v ljubezni

in vdanosti narodov, v pobožnih narodnih šegah in običajih, ker hočejo národnost ločiti od cerkve. Takó osamljena cerkva brez živih korenin, to je brez žive dotike s človeškim srcem in s človeško družino, bi se ve da ne mogla dolgo obstati, in v kratkem času bi novi neverci na njenih razvalinah zapeli zmagovalno pesem: križ na Golgoti smo podrli in Nazarejca smo premagali!

Ali ne bo jim obveljalo. Vibarji in nevihte čistijo zrak in množijo plodovitost zemlje; tudi peganjanje čisti cerkveno obnebje, odnaša pleve in izmetuje dušno gnjilobo, zdravo moč pa krepi in zori najlepše čednosti. To kaže tudi sedanji čas; zató so nevarnosti cerkve ob enem tudi naše nade. (Konec sledi.)

Dopisi.

Iz Gradca. Pretekli ponedeljek bila je v deželnem zboru za nas poslušalce jako zanimiva seja. Poslanec g. Bärenfeind je nemško-liberalni stranki in posebno gospodu c. kr. namestniku bral hude levite. Očital je vladnim krogom nedostojno in javno „prusovanje“ pri svečanosti, s katero je tukajšnja realka praznovala cesarjevo 25letnico, ter h koncu stavil vprašanje: jeli c. kr. vlada ne bi morda hotela na odgovor pozivati tistega profesorja, ki je takrat tako nepripremno v svojem govoru hvalisal Pruse, Avstrijane pa sramotil? —

Takrat je gosp. Bärenfeind zadel golo resnico in je z njo celo stranko v hudo zadrego spravil. To nam je kazal nemir, ki je postal v zbornici, posebno pa beseda „denunciant“ (ovaduh), katera se je od desne strani slišala. „Denunciant“ sem ali ta, resnica velja! Resnico sme in mora pošten poslanec brez ovinkov povedati!

Prej je „tagespošta“ hvalisala vladi nasproti vsak korak, katerega je ta ali drugi ustavoverček na čast 25letnice napravil; sedaj pa imenuje dež. poslanca, ki je ravno o isti svečanosti v dež. zboru par poštenih besed spregovoril, „denuncianta“! — Dá, resnica je za nemirno vest najhujše bodalo in mi nič druga ne želimo, nego da vendar enkrat merodajni vladni krogi sprevidijo, kakovo da je in kamor vleče domoljubje naših ustavakov. Deželni zbor se sicer mora zadovoljiti z odgovorom, ki mu ga je c. kr. namestnik dal; pa drugo vprašanje je, more-li ta odgovor zadostovati tudi višjim vladnim krogom?!

Iz marjorske okolice. (Nemčurska posilnost.) Čudne môre so nemčurji med blagimi Slovenci, ker hočejo vsakega narodnega moža izsezati, kakor poveda pravica o strašni truti alj môri, ki se na človeka, posebno môškega spola rada vrže in ga s sezanjem celó oslabi. Enako delajo Nemci, ki so z Nemčije k nam privandrali in se začeli pri slovenskem kruhu pitati.

Zvedeli smo, da je že pri volitvah v državni zbor neki Nемеc Nusterer, kramar v Kamci

prišel k narodnemu možu, g. Fr. Paku, posestniku in kovaču v Kamci, ter mu rekel, da zgubi delo pri desetih gospodarjih, ako s „farji“ drži in Seidlna ne voli. — Pri volitvah za srenjski odbor je ta ljuti sovražnik Slovencev in katoliške stranke, „Strahova tenja“, svoj izrek deloma izpeljal, ker g. Pak ni hotel za Seidlna glasovati. Kjer je Nusterer oskrbnik alj „loner“, je že g. Pak delo zgubil. Tudi pri konservativnemu grofu d' Avernasu je oskrbnika pregovoril, da naj dalje gre s svojim delom. Ubogal ga je. Tedaj mu je že delo pri 6 gospodarjev vzel. Četiri še hoče odstraniti, ako mu bo izteklo.*)

V postavi za volitve se očitno lahko vsak prepriča, tudi Nusterer, da naj vsak voli po svoji dobri vesti. Ako pa narodnjak Nemca ne voli, mu hoče Nemec sredi med Slovenci — slovenski kruh vzeti! Vprašamo le, kaj bi storil Nusterer, ko bi Slovence svoje rojake pregovoril, da naj ničesar pri Nemcu ne kupijo? Pa tako hudoben ni noben Slovenec.

Sramota za „izobražene“ Nemce, ki vsaj hočejo izobraženi biti, pa so le nestrpljivi, surovi in grozoviti nasilniki, ki hočejo slovensko ljudstvo v sužnost spraviti, svobodo alj „freiheit“ pa le za se tirjajo!

Toraj prosimo narodne gospodarje, da naj narodne obertnike podpirajo, da pri svojem narodnem vedenju škode imelj ne bodo!

Iz Gore pri Ptujju 6. t. m. Kadar je šola od cerkve ločena bila, smo morali dostikrat slišati, kako da bodo šole veliko boljše postale, češ, da bodo izvoljeni možje velikokrat šolo ogledovali, in potem vse storili, kar bo potreba. To utegne morebiti po mestih in velikih trgih biti, kjer taki izvoljenci postave zastopijo in svoje dolžnosti spolnujejo, po drugih krajih se pa to do zdaj ni še pokazalo, zakaj kmet postav ne ume, tudi nema časa jih študirati, ker on le samo svoje zemljišče obdelovati zna, od ktereга živi, vse drugo pa, kar so mu pri šoli naložili, mu je neznano, in tako je zdaj učitelj sam svoj gospod, stori kar hoče, tako pa morajo šole rakovo pot iti.

Še le v kratkem se je zgodilo, da je neki učitelj gospoda kaplana naprosil, da je namesto njega šolo imel; rekel je namreč učitelj, da gre otroke popisovat, ali glej! tisto popisovanje se je na konjsko obernolo. Zvedili smo, da je s tistimi, ki so konjev popisovat hodili, za pisarja šel. Drugokrat pa je svojega prijatelja v vinske gore k veselici sprevaljal in kaplan je zopet njegovo službo moral opravljati.

Mislím tudi, da ne more s tem izgovarjati opuščene šole, da je otroke popisoval, kajti ni to učiteljeva dolžnost, marveč prvosednika kr. šolskega sveta.

Pri nas je bila pretečeno soboto občinska volitev v šoli, in ko so prišli otroci ob 9. uri, nekateri več kakor uro dalječ, se jim reče, da naj gredo nazaj domu, ker je v šoli volitev, pri kateri je učitelj tudi za pisarja bil. — Volitev je že dopoldne sklenjena in torej tudi šola prazna bila, in glej! ko otroci popoldan od dalječ v šolo pridejo, niso bili v poduk vzeti, ampak od šolskega očeta (nadglednika) nazaj domu poslani!

Tako gre pri nas zdaj šola naprej, in menda tudi po drugih krajih blizo ednako. Radi bi vedili, ali je šola za volitev ali za poduk postavljena bila, in tudi, ali učitelj za srenjskega pisarja, ali pa za učitelja plačilo dobiva?

Sv. Lenart v Slov gor. 11. pros. (Nova šola). Šolska postava govori o „nravno-verski vzgoji“, ki je namen ljudskih šol. Da se otrokom v šoli pobožnost in poštenost v srce vsadi, je brez dvombe želja katoliških starišev, ktere je nova šola nad glavo v stroške zakopala; je želja vseh, kterim je már za blagor mladine in za kolikoršni stalni vspeh ljudskih šol. Pri tej postavi je gotovo vse ležeče na onih, ki jo zvrševati imajo. In to so učitelji. Nekteri šolski sveti zastran odgoje malo umejo, drugi se v šolsko odgojo ne vtikajo, češ, da to pripada učiteljem, ki so za to postavljeni. Sme se torej reči, da so učitelji krivi, če se kal sv. vere v srcih otrok duši, namesto goji, in z večine tudi, če se našej narodnosti na kvar nemškutarjenje ravno v novejši šoli šopiri. —

O našej šoli se je od neke nemčursko-liberalne osebnosti tukaj izreklo, da je izgledna učilnica, kakoršne ni od Ptujja do Čmureka (oj taki svet!) Ta učilnica ima že skoraj leta dni za nadučitelja g. Reicha, ki je ob priliki nekej materi djal: „Tukaj sem jaz šolmašter“. In zares, kar on šolmeštruje, se je pri našej šoli mnogo spremenilo, ali na dobro, naj bralci razsodijo. Da se lani na Božjega telesa praznik nobeden učitelj ni potrudil pri procesiji otroke nadzorovati, je znano. A naznaniti moram še, da pri šolarski meši otroci tudi peli niso, ker je g. R. djal, da on ni organist, toraj tudi otrok v cerkvenih pesmih vaditi dolžen ni; otrokom pa, ktere je organist v petji izuril, je prepevati prepovedal! Tekoče šolsko leto se je spoljubilo tudi molitev pred in po poduku večkrat opuščati, nad čemur so se otroci zelo zavzeli in kar je tudi stariše po vsej pravici razkačilo. Tako se otrokom ljubezen do molitve in duh pobožnosti zatira, nehala pa bo tudi splošno cerkveno petje, ker se mladi svet že v šolskih letih pri božji službi prepevati odvadi. Minula bo zarad liberalnih novošegnih učiteljev — slava lepega narodnega petja cerkvenega po slov. goricah, ktero so v prejšnji dobi učitelji s hvalevrednim trudom pospeševali.

Pri takih razmerah se pač ni čuditi, da se učenci o praznikih pri cerkvi do krvavega stepejo, okol cerkve postopajo, celó v krčme zahajajo, na poti v šolo in domu kolnejo in razbijajo, da je ne-

*) G. kovač Pak naj išče zoper hujskalce, ki mu kvar delajo pri obrtniji, obrambe pri sodniji, ker je prepovedano po takih potih obrtniku škodo delati. Vredn.

voljen vsak, ki to vidi in čuje, da se v cerkvi brezbožno vedejo itd., kar se večidel sme goditi brez kazni. Da kateket s tako razbrzdano mladino v šoli celó nič opraviti ne more, se ume samo po sebi, kajti kjer strahú ni, ni tudi pameti. Kaj da bo iz takošne mladine priraslo, sluti vsak s strahom, posebno pa stariši, ki za šolo tolike stroške imajo. V dobi „stare šole“ je naša učilnica stala na leto morebiti 500 gld., zdaj deloma okraj, deloma srenjo nad 3000 gld. stane! In vendar se brati, računiti in pisati otroci menje naučijo kot poprej; in to je vendar za vsakega roko-delca potrebno. Negodnim otrokom se v glavo ubijajo za djansko življenje celó zgubljene reči.

Na sveti post so se v naši šoli naredile tudi „jaslica“ in so bili otroci obdarovani, a ne vsi, kar je žalostilo neobdarovane in še nepokvarjenim srcem obdarovanih sošolarjev veselje zgrenilo. Pri tej priliki je bil glavna oseba dr. J., menda kot novoizvoljeni „Burgermeister“ sv. Lenarta, s svojimi pisarji. Čudno je pa, da je iz sodnijske obravnave g. dekana in dr. Juga v Celji znana „küharica“, omožena in sodnijsko ločena H., darove delila in vsak otrok ji je roko kušnoti moral! To je po pravici poštene farane žalilo, in upamo, da k takim slovesnostim otrok ne bodo več pošiljali, zaradi kakih naušesnikov po 5 kr., kakor je nekoliko modrih že letos storilo. To je izgledna šola slov. Gorice, pred katero se morda vladana šola v Ljutomeru skriti mora, kali?

Gospod prof. Žolgar iz Celja nas prosi, naj bi objavili, da nima on pri zadnjem dopisu iz Celja, kar se gimnazije tiče, nobenega deleža, kar brez ovinkov potrdimo. Pravi, da je gosp. poročevalec preojstro na gimnazijo pogledal in nadaljuje: „Res je, da se mladina navadno nekaj minut po osmih v cerkev pelje. To se pa godi zato, ker g. prof. veroznanstva in g. ravnatelj posamezne razrede pregledujeta, če so vsi učenci skupaj alj ne.“ Če med tem kaki učenec v šolo pride, ni treba misliti, da se na njega posebej čaka. Pri službi božji se vede mladina tako, da ji nima učiteljstvo nič oporekati. Kar se uradnih sporočil g. ravnatelja na preč. konzistorij tiče, je omeniti, da se ravnajo po opazovanji in sklepah učiteljstva, kakor tudi po lastnem opazovanji in prepričanji ravnatelja samega.“**)

*) Kaj pa drugi gg. profesorji delajo? Ali bi ne bilo primerno, če bi vsak razrednik v svoj razred pogledal? Bi se mar ne spodobilo, ko bi se g. katehet, da ložje zbranih misli božjo službo opravlja, tega posla oprostil? Vredn.

***) O tem bi pač bilo mnogo govoriti; pa pustimo to. Naša in g. dopisnika edina želja je bila in je, odstraniti vse, kar je uravnemu vedenju mladeži na kvar. Dopisnik pa svojih opazek menda ni s trte zvil? Vredn.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V prihodnjih dnéh — tako naznanjajo vladni listi — bode pod cesarjevim predsedstvom ministerski posvet, v katerem se bo pretresoval in določil načrt „cerkvenih“ postav. Kaj da obsegajo te postave, še nihčér ne vé; da bi pa premalo nasilstva po pruskem kopitu ne bilo, hočejo ustavaki na vladu pritiskati, ter bodo osnovali „verski“ (t. j. brezverski) odbor, ki bo izdelal načrt, kako katoličane po pruskem receptu dražiti in greganjati. — Posebno kričijo liberalni listi po civilnem zakonu, iz kterega pa — vsaj za zdaj — ne bo menda nič, ker je te dni vladna „N. fr. Pr.“ sama civilni zakon opisala kot „spaček“, ki dela zakonskim sramoto pred svetom, žali po nepotrebnem vse verstva, ter je gnjusoba vsem (?) strankam v državi. Istina je!

Štajersko. Dež. zbor je sklenil, da se tehnika državi prepusti na državne stroške. Stvar bo dokončana v drž. zboru, da bi le dobro! Vlada stavi trdi pogoj, da prevzame dežela 600.000 gld. stroškov za stavljenje nove tehniške šole. — Dež. predsednik je naznanil, da se živinska kuga dalje ni razširila, in dež. zbor je dovolil 20.000 gld., da se čisto zatere.

Na Kranjskem je zmagal pri volitvi v dež. zbor v Postojni župan A. Obreza s 43 glasovi proti J. Vilharju s 36 glasovi. Izvoljeni bo še le v zbornici pokazal, kaj da je: liberalec alj konservavec? — Dež. zbor je dovolil 10.000 gld. za izdavanje šolskih knjig. Pravo!

Na Českem sijajna zmaga vseh, od poštenih voditeljev nasvetovanih kandidatov za drž. zbor! „Mladi“ so s pičlim številom glasov povsod na cedilu ostali, edini Sladkovski je zmagal, pa ne v svojem dozdanjem Kolinskem, ampak v Rovdniskem okraji, in to le po nepristojuem obnašanji kandidata, ki so ga konservativni narodnjaki priporočili, kateri je pa kukavica bil in Sl. na svoje mesto posadil. —

V Zagrebu je ban Mažuranič zboru naznanil veseli glas, da je dobila postava o odgovornosti bana in odsekovih načelnikov kraljevo potrjenje, kar je zbornica z navdušenimi živio-klici na kralja do znanja vzela.

Razne stvari.

(Statistika). Preteklo leto je bilo v predmetni fari sv. Magdalene v Mariboru: 77 parov poročenih (4 več od l. 1872.), 300 krščenih (68 več od l. 1872.), 284 umrlih (lani 31 več).

V celjski fari je bilo 69 parov poročenih, 197 krščencev in 256 zamrlih. Umrlo jih je torej 59 več kakor je bilo rojenih. Iz tega pa ne sledi, da bi število prebivalcev pojemalo, marveč še raste, zlasti v mestu. Večje število umrlih daje